

Hodnocení: 2 body (nepřesnosti a formulační neobratnosti, které místy zakládají zásadnější nedorozumění; příště prosím odevzdat během pondělního dopoledne)

Robert Osman
24. 9. 2012

LATOUR, Bruno (1999): Circulating reference: Sampling the soil in the Amazon forest. In: *Pandora's hope: Essays on the reality of science studies*. Cambridge: Harvard University Press. Str. 24-79

Cesta k půdě: 10YR3/2

Na pozadí líčení(??) čtrnáctidenní expedice k hranici brazilské savany s lesem, kde multidisciplinární skupina výzkumníků komparuje poznatky různých disciplín na rozšiřování/ústup hranice lesa, Latour ukazuje, jak v běžné praxi postupně přetváříme věc na znak. Tento substanciální překlad nejzřetelněji ukazuje na příkladu půdy. Nejprve upozorňuje na přenášení laboratorních praktik do terénu expedice. První překlad nastává při odběru vzorku z půdní sondy zapsání jeho charakteristik a umístění do „pedocomparatoru“; další pak, když je dle tohoto již geometrického „pedocomparatoru“ vytvářen graf na milimetrovém papíře, čímž se už transformuje v něco nehmotného, znak, odkaz, referenci, reprezentaci původního vzorku půdy, původní sondy, původního půdního profilu okraje lesa. Následně už nic nebrání tomu použít tento odkaz přímo v závěrečné zprávě, vytisknout na papír, uložit na nosič a rozeslat po celém světě. V další části textu Latour pak tento postup zobecňuje na vztah věci a slova. Oproti Kantovu pojetí dvou oddělených sfér jazyka a světa nabízí řetězec transformací, přičemž každá z těchto transformací (jako je odebrání půdního vzorku) obsahuje pouze drobnou mezeru mezi látkou a její formou. V takovémto pojetí malých postupných transformací je reference chápána jako kvalita tohoto řetězce a kvalita jako možnost obousměrného pohybu mezi jednotlivými stavy tohoto řetězce. Každý krok tohoto řetězce reference lze zařadit na jakousi osu empirické redukce a analytického posílení. Zatímco při transformaci od věci směrem ke slovu dochází k redukci empirie spojené s konkrétní lokalitou, materialitou, multiplicitou či kontinuitou, zároveň dochází i k rozšíření možností jako je standardizace, kalkulace či relativní univerzalizace. Název kapitoly je tak možné pochopit až v jejím samotném závěru, kdy Latour vyslovuje tezi, že fenomén se nevyskytuje na nějakém mýtickém místě mezi věcí a slovem ale cirkuluje v neustálém řetězci transformací, podobně jako elektřina v rozvodové síti.